

Produkcija biologických odpadov

Kuchyňský BRD z domácnosti: 60 až 90 kg/obyvateľ/rok
Zlútočný BRD z domácnosti: 80 až 200 kg/obyvateľ/rok
BRD z údržby verejnej zelene: 10 až 30 ton/1

**Priatelia
Zeme
SPZ**

Výročná správa

za rok 2023

Priatel'ia Zeme – SPZ s'ú ob'ci'anske zdru'enie, ktoré sa od roku 1996 zame-riava na minimalizáciu zne'is'ovania 'zivnotného prostredia odpadmi a toxickými látkami a ponúka pozitívne udržateľ- né riešenia v prospech budúcich generá- cií a iných foriem 'zivota.

Naše hlavné kampane v roku 2023:

- spolupráca so samosprávami na ceste k nulovému odpadu,
- boj proti škodlivým zámerom a falošným riešeniam v odpadovom hospodárstve,
- práca na systémových zmenách v legislatíve, tvorba koncepčných a strategických dokumentov, analýz,
- realizácia informačných kampaní a vzdelávania pre širokú a odbornú verejnosť.

Sme členmi:

- Friends of the Earth International (FoEI)
- Zero Waste Europe (ZWE)
- Global alliance for incinerator alternatives (GAIA)
- POP's Elimination Network (IPEN)
- Health Care Without Harm (HCWH)

Projekty, na ktorých sme pracovali

- **Elevating Reuse in Cities (ERIC)** – cieľom projektu siete Zero Waste Europe bolo podporiť 18 až 30 samospráv v rámci Európskej únie pri zavádzaní prevencie plastového odpadu na lokálnej úrovni prostredníctvom vytvárania plánov prevencie plastov a ich implementácie.
- **Zero Waste program pre samosprávy** – cieľom projektu bolo predstaviť samosprávam na Slovensku unikátny medzinárodný program pre samosprávy s názvom Zero Waste Cities prostredníctvom informačno-propagačnej kampane a odborných konzultácií pre zástupcov samospráv. Projekt bol podporený Environmentálnym fondom v rámci Zeleného vzdelávacieho fondu.

Naše aktivity v číslach

Mediálne aktivity

Pripravili sme **146 príspevkov na Facebook** a **17 článkov na webové stránky a pre médiá** na témy odpadov a znečisťovania životného prostredia:

- Európsky týždeň znižovania množstva odpadu
- Využívajú prevádzkovatelia spaľovní greenwashing na školách?
- Pomôžme zastaviť vývoz plastového odpadu z EÚ
- Aby bol Deň trvalej udržateľnosti každý deň – 22 ekotipov
- Nebezpečné PFAS sa našli v popole, v procesnej odpadovej vode a v spalinách ZEVO (zariadenie na energetické zhodnocovanie odpadov)
- 6 argumentov prečo spaľovne odpadov nie sú dobrým riešením pre energetickú a klimatickú krízu
- BEZ PLASTU – povedzme nie dnešnej dobe plastovej
- Spaľovne odmietajú aj inde vo svete: Deň akcie proti spaľovniam
- Spaľovne odpadov nie sú riešením pre energetickú krízu – energetická účinnosť spaľovní odpadov v EÚ je enormne nízka
- Centrá cirkulárnej ekonomiky – greenwashing alebo neznalosť investora?
- Na Slovensku spaľujeme odpad zo zahraničia, pre náš odpad chceme budovať ďalšie spaľovne
- Konferencia ZERO WASTE SAMOSPRÁVY 2023
- Výskumy potvrdili súvislosť medzi ftalátmi a nádormi u žien, ktoré sú vystavené týmto chemikáliám
- Ako ďalej s obehovým hospodárstvom
- Európska komisia predstavila návrh pre zníženie množstva plastových obalov
- Havárie spaľovní v Európe
- Ak chceme zabrániť nadmernému nárastu globálnej teploty, musíme znížiť aj spotrebu materiálov

Spolupráca so samosprávami

Spolupracovali sme s **33 samosprávami** na zlepšovaní ich odpadového hospodárstva napr. na:

- zavádzaní množstvomového zberu (v 7 obciach),
- zavádzaní zberu kuchynských BRO (v 4 obciach),
- príprave všeobecne záväzných nariadení (v 8 obciach),
- analýzach odpadového hospodárstva (v 13 obciach),
- pri výstavbe/rozbehu/prevádzkovaní kompostární (v 4 obciach),
- informačných kampaniach pre verejnosť (v 20 obciach),
- analýzach zmesových odpadov a čistoty vytriedených kuchynských BRO (v 7 obciach).

Program Zero Waste Samosprávy

Do programu sa nám prihlásila 3. samospráva – Úľany nad Žitavou

Spustili sme webovú stránku programu www.zerowastecities.sk

Zorganizovali sme Konferenciu Zero waste samosprávy. Bola zameraná na podporu obcí pri znižovaní tvorby odpadov, minimalizácii škodlivosti a efektívnom nakladaní s nimi. Na konferencii boli predstavené úspešné príklady z praxe zo Slovenska a Talianska, inovatívne riešenia a konkrétne kroky, ktoré môžu mestá a obce podniknúť na ceste k udržateľnejšiemu odpadovému hospodárstvu.

Vzdelávanie a edukácia

Zrealizovali celoslovenskú kampaň:

- **Európsky týždeň pre menej odpadu – obaly**, do ktorého sa zapojilo 12 škôl a 6 samospráv.

Európsky týždeň
znižovania
tvorby odpadu
Pridajte sa aj vy!

Školili sme, prednášali a diskutovali:

- Prednášali sme pre odbornú verejnosť na 37 workshopoch, webinároch, školeniach a konferenciách na témy spravodlivých poplatkov za komunálne odpady, znižovania množstva zmesových odpadov, triedeného zberu a kompostovania BRKO.
- Prednášali a diskutovali sme s verejnosťou na 15 stretnutiach, verejných zhromaždeniach a prednáškach v Partizánskom, Považskej Bystrici, Nitre, Bratislave, Šali, Dojči, Malých Vozokanoch, Vrbovom, Hontianskych Tesároch, Novom Tekove, Bratislave a Šarišskom Čiernom.
- Zrealizovali sme sériu 11 interaktívnych prednášok na témy o komunálnych odpadoch, bezodpadovej domácnosti, fast fashion a zbere kuchynských BRO pre žiakov základných a stredných škôl vo Svidníku, Trenčíne a Trebišove.

Pripravili sme nové informačné materiály

- 9 druhov informačných materiálov pre verejnosť k témam týkajúcich sa zberu kuchynských BRO, spaľovania odpadov v domácnostiach, nového systému zberu zmesových odpadov a miestnych poplatkov pre Partizánske, Úľany nad Žitavou, Vrbové, Habovku, Palárikovo, Vinicu a rizikového zámeru výstavby spaľovne odpadov v Hontianskych Tesároch.

Centrum pomoci občanom

Pomáhali sme jednotlivcom a miestnym komunitám:

- Podali sme 45 podaní na štátne orgány či samosprávy.
- Spolupracovali sme s občanmi, miestnymi občianskymi združeniami a iniciatívami a samosprávami na zastavení rizikových zámerov napr. pri spaľovni odpadov v Drienove a Hontianskych Tesároch, ale aj lokálnych problémov napr. so spaľovaním odpadov v domácnostiach.

Riešili sme 18 rizikových zámerov:

- Selice: „Zariadenie na vysokoteplotné zhodnotenie komunálneho odpadu plazmovou technológiou v lokalite Selice“ (plazmová spaľovňa)
- Nové Zámky: „Zariadenie na zhodnocovanie odpadových olejov Nové Zámky“
- Žilina: „Ekologizácia teplárne Žilina – vybudovanie multipalivového kotla a ukončenie uhoľnej prevádzky“ (zmena palivovej základne z uhlia na spolumspaľovanie tuhých alternatívnych palív vyrobených z odpadov)
- Šaľa: „Refinácia pyrolýzneho oleja z odpadových plastov v Duslo, a.s., Šaľa“
- Leopoldov: „Zber odpadov a recyklačná linka na zhodnocovanie odpadov EKO-BONUS“ (úprava peliet z čistiarenských kalov)
- Šaľa/Trnovec nad Váhom: „Centrum cirkulárnej ekonomiky (CCE) Šaľa“ (spaľovňa odpadov)
- Janík: „Splyňovanie biomasy Janík“ (zámena drevnej štiepky za tuhé druhotné palivo – predovšetkým zmes plastov, ale aj textílii, gumy a papiera)
- Košice: „ZEVO Košice – modernizácia a zabezpečenie prevádzkovej stability zariadenia na energetické využitie odpadov“ (zvýšenie kapacity spaľovaného odpadu)
- Úbrež: „Chicken Meals, s.r.o., Prevádzka Hydinárska farma Úbrež“ (navýšenie kapacity chovu brojlerových kurčiat)
- Hontianske Tesáre: „Energetické ReUse centrum – ERC“ (spaľovňa odpadov)
- Svit: „Vývoj a testovanie zariadenia na zhodnocovanie odpadov“ (pyrolýza plastov)
- Drienov: „Zariadenie na energetické zhodnocovanie komunálneho odpadu – Drienov“ (spaľovňa odpadov)
- Košice: „Zariadenie na zhodnocovanie odpadov „Veľkopriestorová koksárenská batéria č. 1 a Veľkopriestorová koksárenská batéria č. 3“ vDZ Koksovňa“ v U. S. Steel Košice (pyrolýza plastov)
- Dechtice: „Plán likvidácie lomu v juhovýchodnej časti dobývacieho priestoru Dechtice – navýšenie objemu“ (spätné zasypávanie stavebným odpadom)
- Turňa nad Bodvou: „Modernizácia linky na výrobu šedého portlandského slinku“ (zvýšenie kapacity spolumspaľovania tuhých alternatívnych palív vyrobených z odpadov v cementárni)
- Bratislava: „Centrum energetického zhodnocovania odpadov“ (výstavba spaľovne odpadov v Slovnafte)
- Dubnica nad Váhom: „Environmentálna transformácia prípravy odpadov pre ich ďalšie využitie“ (pyrolýza plastov)
- Piešťany: „Zariadenie na zhodnocovanie odpadových polymérov na druhotnú surovinu“

Legislatívna práca

Spoločne s Klimatickou koalíciou, Priateľmi Zeme – CEPA, VIA IURIS, Klíma ťa potrebuje, Budovy pre budúcnosť, Karpatským rozvojovým inštitútom, Cyklokoalíciou, Slovenskou klimatickou iniciatívou a INCIEN-om sme sa aktívne zapojili do pripomienkovania **Zákona o zmene klímy a nízkouhlíkovej transformácii Slovenskej republiky (Klimatický zákon)**.

Aktívne sme sa zapojili do tvorby **Stratégie odpadového hospodárstva Slovenskej republiky do 2035**. Na MŽP SR sme podali 27 návrhov opatrení na zlepšenie odpadového hospodárstva. Naše návrhy sme aktívne obhajovali na 9 stretnutiach pracovných skupín zriadených MŽP SR, ale aj na rokovaníach so samosprávami a ďalšími významnými zúčastnenými stranami (aktivita stále pokračuje).

Zapojili sme sa do tvorby **vyhlášky k mechanicko-biologickej úprave odpadov pred skládkovaním** (pracovný názov). Zúčastnili sme sa na 3 rokovaníach pracovnej skupiny, ktorá bola zriadená MŽP SR (aktivita stále pokračuje).

Zapojili do tvorby **medzirezortnej kompostovacej vyhlášky**. Zúčastnili sme sa na 2 stretnutiach pracovnej skupiny zriadenej MPRV SR, podávali návrhy a pripomienkovali vypracované materiály (aktivita stále pokračuje).

Formou pripomienkovania a konzultácie sme sa zapojili do tvorby eurofondovej výzvy v rámci Programu Slovensko 2021 – 2027 – „**Triedený zber komunálnych odpadov (opatrenie 2.6.2)**“.

Analýza výnosov a nákladov za rok 2023

Položka	Náklady v EUR
Personálne náklady	36 325
Režijné náklady	6 730
Dane a administratívne poplatky	0
Služby	4 067
Cestovné náklady	0
Náklady na podujatia	0
Náklady na publikácie a info materiály	1 072
Členské príspevky	233
Webové stránky	44
Materiálne vybavenie a technika	219
Vrátenie pôžičiek	0
Iné náklady	6 035
Náklady spolu	54 725 EUR

Položka	Výnosy v EUR
Grantové príjmy	24 260
Príjmy zo zakázok	24 191
Príjmy z 2 % daní	1 509
Dary, úroky, členské príspevky	1 796
Príjem z aktivít	0
Iné príjmy	0
Výnosy spolu	51 756 EUR

Pre ľudí | pre planétu | pre budúcnosť

Kolektív Priateľov Zeme – SPZ
v roku 2023 tvorili:
Ing. Monika Medovičová,
Mgr. Lenka Beznáková,
Mgr. Martina Krajňáková,
Mgr. Lucia Petijová,
Mgr. art. René Říha
(podpredseda organizácie)
a Branislav Moňok
(predseda organizácie).

www.priateliazeme.sk/spz

www.kompost.sk

www.nulaodpadu.sk

www.stopspalovniam.sk

www.zerowastecities.sk

Priatelia Zeme – SPZ

Adresa: Haluzice 761
913 07 Bošáca

Telefón: 00421 903 772 323
E-mail: spz@priateliazeme.sk

IČO: 35 529 261
DIČ: 2021396069
IBAN: SK49 3100 0000 0043 5005 4701

Aj v roku 2023 sme mohli presadzovať myšlienky zlepšujúce životné prostredie len vďaka podpore a obetavosti mnohých ľudí. Aj touto cestou ďakujeme za pomoc všetkým pracovníkom aj dobrovoľníkom za ich osobnú pomoc, ale aj mnohým ľuďom z radov širokej verejnosti za ich finančnú podporu. Taktiež ďakujeme za finančnú, informačnú a morálnu podporu Zero Waste Europe a Environmentálnemu fondu.

